

ΓΙΑ ΝΑ ΓΝΩΡΙΣΟΥΜΕ ΤΟ ΤΡΟΦΩΝΕΙΟ 7 1

**‘Κύριε κατά φυγήν ἐγεννήθης ἡμῖν
ἐν γεννεά και γεννεά.’
(Δοξολογικόν)**

Ένα από τα πλέον άγνωστα Στάδια του γνωστού αργότερα ως ‘Θείου Δράματος,’ εντοπίζεται σε μια απαραίτητη **καταφυγή** του όποιου επώνυμου θεού κυρίως, αλλά και θεοποιηθέντος ήρωος. Μια **καταφυγή** εξακριβώνεται στο κάθε θεολογικό Τυπικό, που δεν είναι άλλο από την υπαγορευμένη αναφορά , σ’ ένα επί μέρους βασικό στοιχείο το οποίο περιέχεται στον παραδοσιακό μύθο. Μια καταφυγή ως επακόλουθο, κάποιας αναπόφευκτης καταδίωξης του θεού. Το γιατί συμβαίνει αυτό, μπορεί από μια πρώτη θεώρηση να απολήγει απροσδιόριστο, αλλά ωστόσο γίνεται πάντα παρατηρήσιμο.

Στην Βοιωτία, που ενδιαφέρει άμεσα, **το Στάδιο της καταφυγής** εμφανίζεται απαραγνώριστο. Ο Διόνυσος στην Θήβα του Πενθέα, υποβάλλεται στην εμπειρία της Καταδίωξης – Καταφυγής. Ένας άλλος επώνυμο λατρευόμενος, ο πολύς Αμφιάραος, κατά τον χρόνο της Καταδίωξής του, πέφτει σ’ ένα χάσμα, όπου και εκεί ακριβώς στην συνέχεια αποθεώνεται, και λατρεύεται. Ο δικός μας Τροφώνιος, όπως αναφέρει ο Χάραξ Περγαμηνός, αλλά και πολλά Σχόλια, **‘διωκόμενος καταφεύγει εἰς Λεβάδειαν τῆς Βοιωτίας, οὐ καταρωχὴν ποιησάμενος οἴκησιν διετέλει. τελευτήσαντος δέ αὐτοῦ μαντεῖον ἀτρεκέες ἐφάνη αὐτόσε. καί θύουσιν αὐτῷ ὡς θεοῦ.’**

Η παράθεση έγινε, με την πρόθεση της απόδειξης, μιάς απαραίτητης Πορείας, αντίστοιχης και ακριβούς κατά το δυνατόν, με την Πρότυπη, του διωκόμενου θεού, την οποία πραγματοποιούσε σε **Επανάληψη**, ο μούσιμος σε οποιοδήποτε επώνυμο Τυπικό.

Επαναλαμβάνοντας την αρχική Πράξη - Πορεία, (καθ)ομοιωνόταν με την θεότητα.

Έτσι κάποιος ευελπιστούσε σε μια **Συγγένεια** με τον θεό.

Έτσι ακριβώς ερμηνεύεται αρμονικά, εκείνο το επιπόλαια εννοούμενο :

‘εἰς Τροφωνίου ἐβάδισεν...’

Στο τελικό Στάδιο της μύησης, μεσολαβούσε Πορεία.

Η Πορεία, μια πορεία, μεγαλύτερη ή μικρότερη, είναι απαραίτητο Στοιχείο του Δρώμενου. Αυτή η συγκεκριμένη Πορεία, κορυφώνεται πάντοτε σ’ έναν υπερκείμενο λόφο.

Άλλωστε, από την Ινδία, έως την Σκανδιναβία, οι επίγειοι θεοί ονομάζονται χαρακτηριστικά : **Θεοί των Λόφων.**

Στο Ιερό του Τροφώνιου, μια μαρτυρημένη Πορεία, γινόταν “κατά τα πάτρια,” στην κορυφή του γήλοφου, που σήμερα ονομάζεται “Προφήτης Ηλίας.” Εκεί όπως πληροφορεί και το σχετικό κείμενο του Περιηγητή, επακολουθούσε μια Θεραπεία, και εν συνεχεία μια Ευχή στο ξύλινο ξόανο του Τροφώνιου, το οποίο έλεγαν ότι ήταν έργο του μυθικού Δαίδαλου.

“Δαιδάλου δε των έργων δύο μὲν ταῦτα ἐστὶν ἐν Βοιωτίᾳ. Ἡρακλῆς τε ἐν Θήβαις, καὶ παρὰ Λεβαδεύσιν ὁ Τροφώνιος. Τοσαῦτα δε ξόανα ἐν Κρήτῃ.” (Πανσ. ΙΧ,40,3)

Λειτουργία Αισθητική

Η ΘΕΡΑΠΕΙΑ

Η καθιερωμένη Πορεία σε συνδυασμό με την Θεραπεία, μνημονεύεται και στην αρχαία Θεολογία :

*“ποιείσθαι πορείαν πρὸς θεῶν ἀποθεραπείαν.”
(Αριστλ. Πη 16.1335 β 15)*

Η πρόταση προ’υ’ποθέτει την πολλά σημαίνουσα Πορεία, ενώ συγχρόνως υπονοεί μια Πράξη Θεραπείας. Η Θεραπεία στην συνέχεια κλιμακούμενη κορυφώνεται σ’ ένα τελειωτικό δρώμενο. Σ’ ένα τελικό Στάδιο. Σ’ ένα είδος λατρευτικής ολοκλήρωσης.

Αυτή ακριβώς η αποθεραπεία, η οποία στην Θεολογία αποτελεί σχήμα αναφοράς, κατά την Μύηση στο Ιερό του Τροφώνιου επιβεβαιώνεται, αλλά και μνημονεύεται ιδιαίτερα.

Ο Πανσανίας στην Λειβαδιά, εκτός από συνεπής, γίνεται και πολύ εύλωτος.

Θα μιλήσει για το γνωστό ξόανο του Τροφώνιου, στο οποίο γινόταν αυτή η άγνωστη Θεραπεία. :

“θεασάμενος δε ἀγάλμα ὁ ποιῆσαι Δαίδαλον φασίν, ὑπὸ δε των ἱερέων οὐκ ἐπιδείκνυται, πλὴν ὅσοι παρὰ τον Τροφώνιον μέλλουσιν ἐρχεσθαι.

τούτο το ἀγάλμα ἰδὼν καὶ θεραπεύσας καὶ εὐξάμενος ἐρχεται πρὸς το μαντεῖον...”

Αυτός ο ακαθόριστος μυστικισμός, γύρω από το ξόανο έχει την εξήγησή του.

Οι ιερείς δεν επεδείκνυαν !! Ουσιαστικά σημαίνει ότι δεν το απέκρυβαν.

Απλά δεν το έδειχναν παρά μόνον σ’ εκείνον που επρόκειτο να επισκεφτεί το μαντείο.

Η μυστηριακή Θεραπεία ήταν ένας ακόμη τρόπος Συγγένειας με την θεότητα.

Χρειάζεται ένα αποφασιστικό βήμα, για να γίνει κάπως κατανοητό εκείνο που εδώ μεταφέρει ο Περιηγητής. Τουλάχιστον όσο κατά ορθή εκτίμηση προκύπτει ως ερμηνεία, και όσο κατά συνείδηση είναι επιτρεπτό να ανακοινωθεί.

Θεραπεία με 11, και **Θεραπεύω** με 14, διαφορετικές ερμηνείες.

Το μέγιστο ενδιαφέρον εντοπίζεται στην μυστηριακή **Θεραπεία**.

Κανείς από τους μυημένους στα αρχαία Ελληνικά Μυστήρια δεν αναφέρει κάτι σχετικό με την Θεραπεία κάποιου θεού ή δαίμονος. Οι λόγοι εκτός από προφανείς ήταν και πολύ σοβαροί. Πάντα υπήρχε ο κίνδυνος της τιμωρίας. Το Μυστήριο, όπως υπαγορεύει και η λέξη ήταν ένα μυστικό των μυημένων. Έπρεπε να παραμένει απόκρυφο. Ένας κίνδυνος τιμωρίας άμεσα ή έμμεσα, πάντα ήταν επικρεμμάμενος.

Περί τών υπό τού θείου βραδέως τιμωρουμένων (Πλούτ. 548 Α)

Αφού λοιπόν οι Εθνικοί συγγραφείς φρονίμως αποφεύγουν, οποιαδήποτε νύξη του θέματος, ό,τι γνωστό προκύπτει σχετικό με την Θεραπεία ως - πάντα υποκειμενικό – συμπέρασμα, προέρχεται από τα χλευαστικά Σχόλια των πολέμιων της αρχαίας Ελληνικής Θρησκείας.

Για μια ακόμη φορά ο Κλήμης γίνεται ευεργέτης.

Δικαιολογεί απόλυτα εκείνο το οξύμωρο σχήμα μιας συγγραφής του Πλούταρχου :

‘‘Πώς άν τις ύπ’ ‘εχθρών ώφελοίτο.’’

(Πώς θα μπορούσε κάποιος να ωφεληθεί από τους εχθρους του.)

Στο IV, 48. της Πραγματείας : ‘‘ΠΡΟΤΡΟΠΑΙ ΠΡΟΣ ΕΛΛΗΝΑΣ’’ κληροδοτεί έστω και άθελά του το εξής εκπληκτικό.

‘‘Όταν ο Δημήτριος (ο Πολιορκητής) ήρθε στην Αθήνα, τον αναγόρευσαν κι αυτόν θεό....και στην συνέχεια του ετοίμαζαν έναν Γάμο με την θεά Αθηνά..

Αυτός δε με υπερηφάνεια και έπαρση επεχείρησε την κοινωνία γάμου, αλλά ‘‘τό άγαλμα γήμαι μή δυνάμενος, Λάμιαν τήν έταίραν έχων άνήει κάν τώ τής Αθηνάς ένεφυράτο παστώ, τή παλαιά παρθένω τά τής νέας επίδεικνύς έταίρας σχήματα.’’

Το απόσπασμα δικαιολογημένα μπορεί να χαρακτηριστεί ανεκτίμητο σε αξία. Το ότι οι ίδιοι οι Αθηναίοι του ετοίμαζαν έναν Ιερό Γάμο με την θεά Αθηνά, δείχνει ότι όποιος μυητικά γινόταν **συγγενής** με την θεά, ερχόταν σ’ ένα είδος συνεύρεσης με αυτήν.

Μια ερωτική Πράξη και μια **σπονδή** όπου απ’ ευθείας πάνω στο παλαιό ξόανο της Αθηνάς Παρθένου ασφαλώς γινόταν, αφού μ’ αυτήν την προ’ ύπόθεση είναι δυνατόν να εξηγηθεί ένα ακατανόητο αλλοιώς, εορταστικό Δρώμενο της αρχαίας Αθήνας.

Οι Αθηναίοι λοιπόν είχαν μια σπουδαία Εορτή, την οποία ονόμαζαν **Πλωντήρια**.

Μια φορά το χρόνο κατέβαζαν το παλαιό ξόανο της Αθηνάς από την Ακρόπολη στο Φάληρο, και το έπλεναν. Κάθε χρόνο νεαρές παρθένες ύφαιναν και ένα νέο Πέπλο της Αθηνάς.....

Στο απόσπασμα επίσης διαφαίνεται ο παλαιότερος θεσμός, που ασφαλώς κατέβαινε από το ένδοξο και ηρωικό παρελθόν, των μυκηναϊκών χρόνων. Δηλ. η Ιεροδουλεία.

Ο Κλήμης χλευαστικά ονομάζει την ευκαιριακή Λάμια,εταίρα - και ίσως πράγματι να ήταν – αλλά στο συγκεκριμένο Δρώμενο,έστω και ως εταίρα, επείχε θέση Ιεροδούλου.
Ιερόδουλος,σημαίνει ό,τι ακριβώς μεταφέρει ο όρος.Μιά δούλη στην υπηρεσία του όποιου επώνυμου Ιερού.Ο θεσμός ήταν σε χρήση από όλα τα Ιερά εντός και εκτός Ελλάδος.
Έτσι,με την “βοήθεια” της δούλης του Ιερού, πραγματοποιούσαν την κατάθεση στο ζόανο της θεότητας,του πολυτιμότερου στοιχείου που διαθέτει ο ανθρώπινος οργανισμός.
Που διαθέτει το ανθρώπινο σώμα. Υπερπολυτιμότερου και από το αίμα ακόμη.

Η ερμηνεία μιας τέτοιας προσφοράς, θα πρέπει να αναζητηθεί πολύ πίσω, στις σκοτεινές

Αιτίες,που καθιέρωσαν τις αιματηρές Θυσίες, στην γενικότερη **Ανάγκη**.

Είναι μάλιστα πολύ πιθανόν το Στάδιο της κατάθεσης γεννητήσιου οπού από τον μυσούμενο στο ζόανο της όποιας θεότητας,να παρεμβάλλεται σαν μια εξανθρωπισμένη αντίληψη και πρακτική αντικατάστασης, της αιματηρής Θυσίας,που παλαιότερα έφτανε μέχρι και την ανθρωποθυσία.

Είναι πολύ λογικότερο,κάτω από τις ολοένα και νεώτερες περιστάσεις,την ανθρώπινη Θυσία, του Γόνου,του Τέκνου,να αντικαθιστούσε ο γεννητήσιος οπός.
Πριν δηλ.αυτός ο οπός,ολοκληρωθεί ως άνθρ-ωπός.

Οι αρχαίοι Έλληνες συγγραφείς δεν κάνουν ευθέως λόγο για τέτοιου είδους δρώμενα.

Η αιτία είναι προφανής.Οι λεπτομερείς πληροφορίες,φτάνουν από τους πολέμιους της αρχαίας Ελληνικής θρησκείας. Μόνον ο ατρόμητος Αριστοφάνης ,αχνοφωτίζει την άγνωστη Πράξη Στο Θρησκευτικό Θέατρο των Αθηνών με παρρησία ακούγεται η προτροπή :

“λαβόντες θρία διφόρου συκής δέφασθαι.” (Αριστοφ.Εκκλ. 707

“Δέφομαι,” σημαίνει μια “αισχυρή” πράξη με φύλλα άγριας συκιάς.

Σημαίνει μια εκσπερμάτωση στον Βωμό, ο οποίος συνηθέστατα βρίσκεται, σε δυνύνη σύμπλεξη με την θε’ι’κή αγριοσυκιά.

Τονίστηκε ήδη, ότι **έρινεός** ερμηνεύεται ως : **“θεός ή σύκον άρρεν.”**

Με την βοήθεια λοιπόν αυτής της έμμεσης αναφοράς φτάνει κάποιος και στον ζωντανό, έως σήμερα στην Λειβαδιά, **Ερινεό του Τροφώνιου**.

Όπως προτάθηκε ήδη,στην ρίζα του εν λόγω Ερινεού,και πάνω στον μέχρι σήμερα καλοδιατηρημένο Βωμό,βρισκόταν τοποθετημένο το ζόανο.

Εκείνο κατά συνέπεια που παραθέτει ο Περιηγητής : **“τούτο το άγαλμα ιδών και θεραπεύσας και εϋξάμενος έρχεται προς το μαντεϊόν...”** επιδέχεται μία και μοναδική εξήγηση.

Με την χρήση του όρου **θεραπεία**,το μόνο που υπονοείται είναι ο επακόλουθος **θρίαμβος**.²

Ένας Θρίαμβος,που φέρει την ετυμολογική ερμηνεία παραγωγής από **το θρίον**.

“θρία διφόρου συκής.” Το τριμερές δηλ.φύλλον της δίφορης (αγριο) συκιάς.

Εδώ ίσως να εγερθούν αντιρρήσεις,και ίσως όχι αδικαιολόγητα.

Αυτή η Πρόταση όμως, δεν είναι τίποτε περισσότερο από την απλή ερμηνεία τόσο των όρων, όσο και των συναφών μαρτυριών.

Τα αρχαιότερα μυστηριακά φαινόμενα μεταφέρονται έως σήμερα,μέσα σε μανδύα απόκρυψης και αναγκαίου Συμβολισμού .Κάποιες φορές,κωδικοποιημένα.

Στην σύγχρονη Θρησκεία,είναι πάμπολα εκείνα που αποκρύβονται.

Ορίστε ένα :

Ίδού ό νυμφίος έρχεται.3

Χρειάζεται ιδιαίτερη προσοχή στην ορθή ερμηνεία του,ακριβώς επειδή είναι πολλοί εκείνοι που από υποβαλλόμενη και προκαθορισμένη θρησκευτική σεμνοτυφία, δεν την αποδέχονται. Προσεκτικότεροι στην αντίρρηση θα πρέπει να είναι οι πολέμιοι της αρχαίας Θρησκείας. Δεν συγχωρούνται να ξεχνούν ότι και ο δικός τους θεός,ο σύγχρονος θεός,διαρρήδην αποκαλείται **νυμφίος της εκκλησίας**,και ότι η θέωσή του συμβαίνει πάνω σ' έναν διαχρονικό Ιερό Δέντρο. Σ' έναν διαχρονικό Ερινεό.

“Φοίβου Δελφοί θέραπες.” (Ευρ.Ίων,94)

**“Θεραφείν,ή Τεραφείμ,”
(Εβρα΄ι΄κό,ειδώλιο με αγαθή και θεραπευτική δύναμη.)**

Κάποιοι δευτερεύοντες υπαινιγμοί σχετικά με το κρύφιο νόημα της ερωτικής Θεραπείας,βρίσκονται στον Πλάτωνα. :

“...πάσαν θεραπείαν ως ισόθεος θεραπευόμενος,(ο έρώμενος!!!)”(Πλάτ. Φαίδ.255^Α)

“...της Αφροδίτης ακόλουθος και θεράπων γέγονεν έρωσ....” (Πλάτ.Συμπ.2030)

“.....την έμήν ήδονήν θεραπεύειν...” (Ξενοφ.Κυρ.Π.5,5,41)

Επίσης ένας εκτενέστερος λόγος πάνω στην Θεραπεία του Ξόανου,παρατίθεται στο βιβλίο **Στοιχεία Αρχαίας Ελληνικής Θρησκείας**. Το Άντρον του Τροφώνιου,σελ.157 κ.ε.

“Ίτε παίδες Έλλήνων,έλευθερούτε πατρίδα....θήκας τε προγόνων.”

Πριν από την επακόλουθη μνεία της Ευχής,γίνεται άκρως ενδιαφέρον να υπομνηματισθεί ότι η Συγγένεια με την Θεότητα,εκτός από την ερωτική πράξη – θεραπεία,επιτυγχανόταν και με την κηδεστία. Δηλ. τον ενταφιασμό. Ακριβέστερα τον συνενταφιασμό.

Άλλωστε η θρυλική Κατάβαση στο Άδυτο του Τροφώνιου,δεν ήταν παρά ένας αληθινός συνενταφιασμός με τον θεοποιημένο Ήρωα.

Ο κατερχόμενος εισχωρούσε στην ταπεινή θέση, **θήκη**, όπου κάποτε είχαν εναποτεθεί τα οστά του επώνυμου θεού. Η εν λόγω Οστεο-Θήκη δεν είναι παρά η όπη, την οποία αναφέρει ο Πausanίας. Δύο σπιθαμών κατά το εύρος, ενώ το ύψος, φαινόταν ότι είναι περίπου μιάς σπιθαμής. Βρισκόταν στο δάπεδο **“μεταξύ τού εδάφους καί τού οικόδομήματος.”**

Ένας **συνενταφιασμός**, ως λόγος αυτή τη φορά, συνοδεύει και τον σύγχρονο θεό.....

Λειτουργία Νοητική

Η ΕΥΧΗ

Την Θεραπεία του ξόανου στο μαντείο του Τροφωνίου, όπως πληροφορεί και ο Πausanίας, ακολουθούσε η Ευχή. Γνωστότερη σήμερα ως Προσευχή.

Η Ευχή ως δύναμη και αποτέλεσμα λόγου, ήταν αλλά και **είναι, καθοριστική**. Ακρως διδακτικό γίνεται ένα παράδειγμα από κάποιο χαμένο έργο του Σοφοκλή.

(*“τά μέν διδακτά μανθάνω,
τά δ’ εύρετά ζητώ,
τά δε εύκτά παρά θεών ήτησάμην.”* Σοφοκλ.απ. 759)

Βέβαια η σημερινή κοσμική αντίληψη, στην συντριπτική της πλειοψηφία, βρίσκει τελείως απίθανη, την εκδοχή, ενός θεού, που είναι σε θέση ν’ ακούσει ευχές και προσευχές. Τα πράγματα ωστόσο δεν ήταν πάντα έτσι.

“εί δε σοι άπιστον είναι καταφαίνεται, πώς φωνής άκούει το άσώματον και ως αίσθήσεως προσδεήσεται, και δή ώτων τά λέγόμενα ύφ’ ήμών έν ταίς εύχαίς, έκών έπιλανθήνη της των πρώτων αίτίων περιουσίας έν τε τώ είδέναι και τώ περιέχειν έν έαυτοίς τά ύφ’ έαυτών πάντα.”
(*Ιάμβλ. π. Μυστ. 15,46*)

“αν σου φαίνεται άπίστευτο, πώς το ασώματο ακούει τη φωνή, και ότι αυτά που λέγονται από εμάς στις προσευχές, θα χρειαστούν αίσθηση και αυτιά, σκόπιμα ξεχνάς την αφθονία (**περι-ουσία**) των πρώτων αιτίων, τόσο στη γνώση, όσο και στο να περιέχουν μέσα τους, όλα τα κατώτερα τους, γιατί, βέβαια, έχουν συμπεριλάβει ενιαία μέσα τους, το σύνολο των όντων.”

Η συνέχεια μάλιστα του αρχαίου κειμένου, είναι πραγματική Αποκάλυψη.

“επομένως, ούτε με δυνάμεις, ούτε με όργανα προσλαμβάνουν μέσα τους οι θεοί τις προσευχές, αλλά περιέχουν μέσα τους τις πραγματοποιήσεις των αγαθών που ζητούν τα λόγια, και προ πάντων εκείνα, που μέσω της ιερής τελετουργίας συμβαίνει να είναι

εδραιωμένα και ενωμένα με τους θεούς,γιατί τότε ακριβώς,το ίδιο το θείο συνυπάρχει με τον εαυτό του,και δεν επικοινωνεί με τα νοήματα των προσευχών ως διαφορετικό με κάτι διαφορετικό.” (μεταφρ.Εκδ.ΚΑΚΤΟΣ)

Υπογραμμίζεται ότι η **περιουσία τών πρώτων αιτίων,είναι τό περιέχειν καί τό εйдέναι.** Το περιεχόμενο και η γνώση του περιεχομένου.**Ουσιαστικά η Γνώση του Όλου.** Πολύ απλούστερα το περιεχόμενο και η γνώση κάθε υπάρχοντος,είτε αυτό είναι νοητόν, είτε αισθητόν.

“Πρόσεχε τί εύχεσαι” 4 (και Κινέζικη Παροιμία)

Το είδος,αλλά και το περιεχόμενο των Ευχών,στην περίπτωση του Τροφώνιου,σε αντίθεση με την πλήρη περίπου γνώση της Θεραπείας,είναι βεβαίως, παντελώς άγνωστα. Η απαγγελία γνωστών,αλλά και σχετικών για την περίπτωση Ύμνων,είναι κάτι βάσιμα υποθέσιμο. Ωστόσο η έλλειψη αυτή , πολύ λίγο ενδιαφέρει.Τουλάχιστον σε σύγκριση με την σαφή κατανόηση της αξίας που είχε κάποτε η υποβαθμισμένη σήμερα Προσευχή.

Ένα πρωιμότερο απόσπασμα του Παρμενίδη φέρνει στο προσκήνιο όλη την Δύναμη της απλής Ευχής. Την δύναμη του ανυπέρβλητου,και δεσποτικού Λόγου.**(είς λόγος και μία αρχή δια πάντα.)** Και μάλιστα χωρίς να χάνει τίποτα από την ισχύ του,είτε ως Νοητός,είτε ως Αισθητός.

“ταυτόν δ’ έστί νοείν τε και ούνεκεν έστι νόημα.” (Παρμενίδης 299,απ.8,34)

(Το ίδιο πράγμα είναι αυτό που σκέφτεται,και η αιτία που το σκέφτεται.)

Σημαίνει ότι το νοητό.είναι ίδιο με το νοούμενο. Ο αίτιος Λόγος ισούται με την Ουσία.

Ήδη βρίσκεται κάποιος μπροστά στο φαινόμενο,ο λόγος,ο ευχετικός λόγος,να ισοδυναμεί με το αντικείμενο της Ευχής. Με εκείνο για το οποίο εύχεται κάποιος.

Ο Λόγος κατά την Ευχή, - και όχι μόνον – γίνεται ένυλος.

Μεταστοιχειώνεται σε Ύλη.

Η απλή φωνή,είναι η ύλη του λόγου.

Μετά την Θεραπεία και την Ευχή ο μυούμενος ήταν πια έτοιμος να πραγματοποιήσει την περιβόητη και οδυνηρή Κατάβαση.

Απο το σημείο που βρισκόταν το άδυτο απέχει κάτι λιγότερο από εκατό μέτρα.

Ας συνοψίσουμε κάπως την αληθινή Θέση του σ’ αυτόν τον Θρησκευτικό Χρόνο,και Τόπο.

Μόλις στο προηγούμενο Σημείωμα τονίστηκε ότι τα 29 ημερονύκτια της Μύησης κυλούσαν μέσα σε μια πλήρη εναρμόνιση με Κοσμικούς ρυθμούς.

Ο Βωμός,πάνω στον οποίο ορθώνεται το Ιερό Δέντρο⁵,στην περίπτωση του Τροφώνιου,από εξαιρετική εύνοια της Τύχης διασώθηκε και μάλιστα σε λειτουργία, **“έν δυνάμει καί ένεργεία ”** με την αγριοσυκιά.Είναι κατασκευασμένος από πυριτόλιθο.Από την συχνότητα των διάφορων προσφορών και θυσιών περιγράφεται ότι **“και λείψανα φωτός έχει.”**

Εκτός από τη κύρια σημασία του ως “*βάσις ἀγάλματος,*” από τις υπόλοιπες έντεκα, ξεχωρίζει μια λεπτομέρεια που κληροδοτήθηκε από τον Ησύχιο : “*βωμός οί δε και όρυμβος.*”

Πάντων χρημάτων μέτρον άνθρωπος Πρωταγόρας

Σε κάτι λιγώτερο από εκατό μέτρα από τον Βωμό και το Δέντρο, βρίσκεται το άδυτο.⁶
Μεσολαβεί ο ημιτελής, αλλά τεράστιος ναός του Διός Βασιλέως

Ποια ακριβώς είναι η σχέση του, **ό λόγος του μεγάλου ναού, προς το Κοσμικό Αίτιο**, ίσως να μην μάθουμε ποτέ.

Ο μόνος ναός που εξονυχιστικά μελετήθηκε είναι ο Παρθενώνας.

Στην αρχιτεκτονική του Παρθενώνα εμπεριέχονται μεταξύ άλλων, το γραμμικό μήκος ενός πρώτου λεπτού του μεσημβρινού της Γης, και το γραμμικό μήκος ενός δευτερολέπτου του Ισημερινού. Δηλαδή γνώριζαν με ακρίβεια τις περιμέτρους των Μεσημβρινών και Ισημερινού.

Στην Λειβαδιά, διασώθηκε μια πολύ σημαντική Επιγραφή. Σχετίζεται με την κατασκευή του ναού. Είναι το Συμφωνητικό μεταξύ του εργολάβου, *του εργώνη*, όπως χαρακτηριστικά αναγράφεται, και *των ναοποιών*, δηλ. του Ιερατείου, και την υποχρέωση του δεύτερου, να χρησιμοποιήσει κατά την ναοδομία, λίθους απόλυτα μετρημένους με κάποιον **Ιερό Κανόνα**

Ωρισμένα τμήματα της μεγάλης δίστηλης Επιγραφής, (διασώθηκε και απλώς καταστρέφεται, όπως όλες οι Επιγραφές, στα περισσότερα Μουσεία της Χώρας, στον προαύλιο χώρο του Μουσείου της Χαϊρώνειας) παρουσιάζουν ζωηρό ενδιαφέρον :

*“...καί εάν τινά υγιή λίθον διαφθείρη κατά τήν έργασίαν ό τής θέσεως
έργώνης, έτερον άποκαταστήσει δόκιμον τοίς ιδίοις άνηλώμασιν, ούθέν
έπικωλύοντα τό έργον τόν δέ διαφθαρέντα λίθον, έξάζει έκ τού ίερού έντός ήμερών
πέντε, εί δέ μή, ίερός ό λίθος έσται....*

*... παραλαβών δέ ό εργώνης τούς λίθους παρά τόν ναόν, ού έδοκιμάσθησαν υγιείς
τά μέτρα έχοντας, έκποιούντας πρός τά μεγέθη τά γεγραμμένα,
πρώτον μέν έργάται τών λίθων πάντων τάς βάσεις όρθάς άστραβείς,
άρραγείς, συμμίλτους, από ζοΰδος χαρακτήης πικνής έπικονημένης τά έπιβαίνοντα
πάντα, επί τους κρατευτάς, καί επί τήν ύπευθυντηρίαν, μή έλαττον, ή επί δύο
πόδας, έκ τού προσιόντος άρμού, τά δέ μέσα συμψαύοντα, ποιών όρθά πάντα πρός*

*κ α ν ό ν α δι η ν ε κ ή, μ ή έ λ ά τ τ ω τ ο ύ έ ν ε ρ γ ο υ μ έ ν ο υ λ ί θ ο υ, π λ ά τ ο ς μ ή
στενότερον δακτύλων έξ, ύψος ήμιποδίου. ύποτεμεί δέ τών καταστροφών
πάντων έκ βάσεως τό επί τήν ύπευθυντηρίαν
Έπιβαίνον έκ τού άπιόντος άρμού, πλάτος καί βάθος τ ό δ ε ι χ θ έ ν,
έργαζόμενος τάς ύποτομάς καθώς καί περί τών βάσεων γέγραπται, χάλασμα ποιών
έν τή ύποτομή, τή παρά τήν εύθυντηρίαν, μή πλέον δακτυλίσκου. έργάται δέ καί
τούς άρμούς πάντας τών καταστροφών... εύγωνίους πρός τό
προσαγωγείον, στερεούς, κύκλω τά τρία μέρη μή έλαττον δακτύλων έννέα,
κ α ν ό ν ι λ ι θ ί ν ω. ”*

Η παράθεση του αρχαίου κειμένου έγινε, ακριβώς για να καταδειχθεί η σπουδαιότητα της αρχιτεκτονικής του μεγάλου Ναού.

Η ανέγερσή του, μέσα σ' έναν Κοσμικό Ρυθμό, υποβαλλόταν από κάποιον Ιερόν Κανόνα.

Όπως εύκολα διαπιστώνεται τα μέτρα εναρμονίζονται με τα μεγέθη του ανθρώπινου σώματος. Πόδια, πήχεις παλάμες, δάκτυλοι

Ένας Μικρόκοσμος, σε Επανάληψη σμίκρυνσης του Μεγάκοσμου.

Ακριβώς όπως και στην περίπτωση του θρυλικού Αδύτου.

Αξίζει επίσης ν' αναφερθεί ότι στο ανατολικό τμήμα του ναού του Διός βρισκόταν ο απαραίτητος Βωμός. Εκεί οι θυσίες και οι προσφορές. Τέτοιοι βωμοί συνηθέστατα είναι συναρμοσμένοι από 365 δομικές πλίνθους. Όσες δηλ. είναι οι μέρες του Χρόνου, όπου κάθε ημέρα ήταν και μία Εορτή.

Αυτό με λιγότερη, ή περισσότερη πιστότητα, ήταν το “κλίμα,” μέσα στο οποίο *ό εύελπις μύστης*, αντίκρυζε το άδυτο, που όπως προειπώθηκε βρισκόταν σε πολύ μικρή απόσταση.

Σε πολύ μικρή απόσταση, από το Τέμενος. Τον Τόπο της Ευχής και της Θεραπείας.

Αντίκρυζε όχι έναν φανταστικό, ή εξωπραγματικό κίνδυνο, αλλά τον αληθινό λάκκο με τα φίδια.

Πλησίαζε έναν Τάφο, νύχτα στην κορυφή του υπερβατικού όρους, μέσα στον οποίο γνώριζε πολύ καλά ότι υπήρχε ένας ζωντανός θεός. Ένας *εν δυνάμει* ζωντανός θεός.

Ένας θεός που με την αρμόζουσα Ιερή Τέχνη μεταστρεφόταν *εν ενεργεία*.

Η επιδίωξη με την βοήθεια του Τυπικού, ήταν να ενεργοποιήσει αυτόν τον θεό.....

Πλησίαζε εκείνο που ευρύτερα ήταν γνωστό ως “μαντείο του Τροφώνιου.”

(“δέδοικα είσω καταβαίνων ώσπερ έν Τροφώνιου.” *Αριστοφ. Νεφ. 506.*

“Σκιάζομαι να κατεβώ, λές κι είναι στου Τροφώνιου.”)

Το δέος και ο τρόμος έπιδρούσαν όχι σε λίγες περιπτώσεις καταλυτικά. Οι περισσότεροι δείλιαζαν. Πολύ λίγοι ήταν εκείνοι που είχαν επιτύχει μια αίσια Κατάβαση.

Η μόνη παρηγορία ήταν ένας καθησυχαστικός λόγος : “*άποθανείν δε ούδένα τών καταβάντων λέγουσιν...*” Έλεγαν ότι από την αλλόκοτη Κατάβαση δεν πέθανε κανένας.

Όστόσο όλες οι επωνυμίες του αδύτου περιέγραφαν έναν αληθινό **Δρόμο προς τον Άδη.**

“...*όδός είς Άΐδου....*” Ονόμαζαν το μαντείο, Καταβάσιο, Κατωρυχή, Στόμιο, Χρηστήριο, Τάφο, Μνήμα, Σπήλαιο, Άντρο, Υπόγειο, Σηκό, Άδυτο, ακόμα και Υποβρύχιο Τόπο.

Ο υποβρύχιος Τόπος εδώ,υπογραμμίζει με επίταση την υγρασία του εξαιρετικού Τάφου,πάνω σε μια κορυφή που εξ αιτίας του πυρίτιου,πυρακτώνεται,με πολύ υψηλές θερμοκρασίες. Δεν ονομάζεται έτσι συμβολικά,επειδή πρέπει να διατηρεί τις ιδιότητες του διαχρονικού **“τόπου αναψύξεως,”** ενός απλού τάφου. Ένός απλού μνημείου. Πέρα από την αληθινή κατοικία **νέωση,του θεού,**εκεί μέσα ζούσαν τα περίφημα Φίδια ,τα οποία αναφέρονται από όλους τους Σχολιαστές του Τροφώνιου. Ένα πέτρινο αλώνι πάχους δύο πήχεων,που περιέβαλε περιμετρικά το άδυτο,εξασφάλιζε στα φίδια,κάτι περισσότερο από μιάν απλή απαραίτητη υγρασία. Ο χώρος εκεί ήταν ένα πραγματικό Υποβρύχιο.....

1 Έλαβα ένα εύστοχο και πολύ λογικό Σχόλιο. Μεταξύ άλλων τονίζεται το εξής :

“κ. Βαλλά,αυτή η σειρά ΓΙΑ ΝΑ ΓΝΩΡΙΣΟΥΜΕ ΤΟ ΤΡΟΦΩΝΕΙΟ, σε κάθε περίπτωση δεν παύει να εκφράζει σαφώς, τις δικές σας υποκειμενικές απόψεις, πάνω στο φλέγον αυτό Θέμα.”

Επειδή λοιπόν σ’ ένα ίδιο συμπέρασμα,είναι πολύ λογικό να έχουν καταλήξει ενδεχομένως, και άλλοι αναγνώστες,οφείλω μια δημόσια διευκρίνιση.

Θα ήταν τουλάχιστον κακόγουστος εγωισμός να υποστηρίξω εδώ πως ό,τι σχετικό με το μαντείο του Τροφώνιου γράφω, αποτελεί μίαν αναμφισβήτητη ορθότητα.

Ασφαλώς τα γραπτά δεν διεκδικούν το αλάθητο.

Η εξέχουσα αν όχι και μοναδική αξία που έχει αυτή η Σειρά,είναι η μεταφορά του πρωτότυπου υλικού,και η κατά το δυνατόν ορθότερη ερμηνεία αυτού του υλικού.

Και για να γίνω σαφέστερος.

Σταθερός γνώμωνας εδώ είναι η όσον το δυνατόν αποφυγή της αυθαιρεσίας.

Της αυθαίρετης ερμηνείας με υποθέσεις.Της αναπαραγωγής με υποκειμενικά κρητήρια Χώρων Τόπων,και επί μέρους Δρωμένων,που δεν έχουν καμία αναφορά σε επεξεργαζόμενα κείμενα.

Αυτή η λεπτομέρεια,αυτή η αρχή κυριαρχεί στα γραπτά,και κατά τούτο μόνον μπορώ να ισχυριστώ ότι αποφεύγω τους όποιους κινδύνους μιας παρεκτροπής.

Δεν γίνεται να σχεδιάζω μνημεία και χώρους,ετσιθελικά και χωρίς καμιά έρευνα,ή χωρίς επαρκείς γραπτές μαρτυρίες.Αυτή η αντίληψη και πρακτική έχει παγιωθεί πολύ χρόνο πριν,ακριβώς γιατί δεν είναι λίγες οι φορές,που ακόμα και σε γραπτά κείμενα η αυθαιρεσία ορισμένων οργιάζει. Είναι πολλοί εκείνοι που άλλα διαβάζουν, και άλλα εννοούν,ή άλλα διατυπώνουν.

Παράδειγμα. Ο Πausανίας αναφέρει **“έστι δε το μαντείων υπέρ το άλσος επί του όρους.”**

Μιλάει με σαφήνεια για όρος,και ωστόσο,υπάρχουν ακόμη ασχολούμενοι με το θέμα,που δεν εννοούν να ξεκολλήσουν από τις πηγές του ποταμού !!

Τα πράγματα γίνονται περισσότερο επώδυνα όταν οι εκθέσεις,είναι έργο επιστημόνων.

Ειδικότερα για την αρχαιολογία της Λειβαδιάς,ακόμη και σε ηλεκτρονικές σελίδες του Υπουργείου Πολιτισμού, διαπιστώνονται λάθη σοβαρά.

Ο γήλοφος "Προφήτης Ηλίας," συγγέεται με τον πετρόλοφο του Κάστρου.

Η συγκεκριμμένη σελίδα ανήκει στην Α/ Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων,που μάλιστα έκανε ανασκαφές και αναστηλώσεις στον λόφο του Κάστρου.

Μια άλλη παράγραφος χρειάζεται επίσης απάντηση.

"Αναφέρεστε πολλές φορές στονΧριστιανισμό,ενώ είναι γνωστό ότι διαφέρει τελείως από την αρχαία Ελληνική Θρησκεία."

Και όμως δεν είναι έτσι.Κανένα σοβαρό Θρησκευτικό Σύστημα δεν λειτουργεί έξω από την γονική γραμμή της καθ' Όλου Θεολογίας. Θα παραθέσω ένα πράγματι ακραίο Παράδειγμα.

Ποια σχέση μπορεί να υπάρξει ανάμεσα στο Άδυτο του Τροφώνιου,και σ' ένα Ιερό μιάς σύγχρονης Εκκλησίας ; Ενός σύγχρονου Ναού ;

Ποια σχέση μπορεί να υπάρξει μεταξύ ενός αρχαίου κυκλικού ιερού οικοδομήματος, και ενός σύγχρονου ημικυκλικού,επίσης ιερού οικοδομήματος ;

Επιφανειακά ίσως η αναζητούμενη σχέση να είναι δυσδιάκριτη,αλλά στο βάθος τα φαινόμενα πλησιάζουν πολύ το ένα με το άλλο.

Η παραγωγή Φωτός στο άδυτο του Τροφώνιου ακροθιγώς αναφέρθηκε ήδη,αλλά και θα πιστοποιηθεί κατά την κρίσιμη ώρα της Μύησης στο επόμενο, που θα είναι και το τελευταίο Σημείωμα για το Τροφώνειο.

Παράλληλα οι σύγχρονοι Χριστιανικοί Ψαλμοί πολλές φορές υπογραμμίζουν το Ιερό Φως.

"είδομεν το φώς το αληθινό, φώς εκ φωτός θεός αληθινός, εγώ ειμί το φως του Κόσμου, εν τω φωτί σου οψόμεθα φως," κ.α.πολλά

Αυτό λοιπόν το αναφερόμενο Φως στο χριστιανικό Ιερό,όπου δεσπόζει το είκελον,το ομοίωμα, το ειδωλικό πρόσωπο του θεού,το μίμημα πάνω στον Σταυρό, είναι ο Συμβολικός Τόπος εκδήλωσης του Κοσμικού Φωτός.

Και ορίστε πώς.

Το Κοσμικό Φως,από την μεταστοιχείωσή του οποίου έχει σωματοποιηθεί όλος ο αισθητός Κόσμος,όταν αλλάζει την ευθύγραμμη κίνησή του και αναγκάζεται σε Κάμψη,προκειμένου να υλοποιηθεί, τότε παρουσιάζει το σχήμα της Καμπύλης.

Η εξεζητημένη αυτή,αλλά συνεχώς λειτουργούσα στην φύση Καμπύλη,δεν είναι παρά το φυσικό φαινόμενο της Κάμψης της Ύλης. Το Φώς κατά τον χρόνο μεταστοιχείωσής του σε Ύλη,παρουσιάζει το φαινόμενο της Καμπ-ύλης.

Ένα κυκλικό αρχαιότερο,ή ημικυκλικό νεότερο,γίνεται δηλωτικό αντίγραφο της Καμπύλης.

Σε Θρησκευτικό Χρόνο και Θρησκευτικό Τόπο,αυτό το έτσι μεταστοιχειούμενο Φώς,εκδηλώνεται εκεί με μορφή Θείου. Γι αυτό και ο χριστιανικός **θεός** δεν παύει δικαίως,να αποκαλείται **Φώς**.

(Ένας ανθρωπομορφικός θεός,που τα ιερατεία σε όλες τις εποχές του έδωσαν διάφορα επώνυμα.

Έτσι προέκυψαν οι επώνυμες θρησκείες. Αυτό είχε ήδη παρατηρηθεί από τον 4^ο π. Χ αιώ.

''ότι τα άστρα είναι θεοί, και ότι το θείον περικυκλώνει ολόκληρη τη Φύση. Τα υπόλοιπα έχουν με μυθολογικό τρόπο προστεθεί, και σκοπεύουν στην δημιουργία υπακοής του όχλου (**προς τη πειθώ των πολλών**) και στην επωφελή χρήση τους ώστε να επιβάλλεται η έννομη τάξη. Χαρακτηρίζουν λοιπόν τους θεούς ανθρωπόμορφους, και μάλιστα σε μερικές περιπτώσεις τους δίνουν και μορφή ζώων. Εάν όμως ξεχωρίσει και πάρει κανείς την αρχική βάση, ότι δηλ. πίστευαν πως οι οι πρώτες ουσίες είναι θεοί, θα μπορέσει να διαπιστώσει ότι όντως πρόκειται περί θε'ι'κών αληθινά πίστεων, που μεσα στις εποχές και τις φιλοσοφικές επιστήμες άλλαξαν, ώστε σήμερα να τις αποδεχόμαστε ως **σεβάσματα λείψανα.....**''
(Αριστλ. Μετ. Φυσ. Α, 8, Α 10)

Σήμερα οι διάφορες θρησκευτικές Σημαίες, **Χριστιανισμός, Ισλάμ, Βουδισμός**, κ.α. παρά την όποια αποτελεσματικότητα, αλλά και την καλή πρόθεσή τους, στην ''θεραπεία του θρησκευτικού συναισθήματος,'' δεν αποτελούν και την καταλληλότερη έγγυα Ελπίδα για τον άνθρωπο.)

Η αναζητούμενη σχέση, που προκύπτει κατά συνέπειαν, μεταξύ ενός αρχαίου κυκλικού, και ενός σύγχρονου ημικυκλικού, ιερού οικοδομήματος, διακρίνεται πλέον αρκετά φανερά. Εκεί το Φως εκδηλώνεται ως Θεός.

.Με την ευκαιρία αυτού του Σχολίου, επισημαίνεται η προσοχή από την οποία πρέπει να εμφορείται ο όποιος οδύποτε, κατά την μελέτη και κρίση της σύγχρονης Θρησκείας. Δεν επιτρέπεται να επέρχεται σύγχυση μεταξύ της Θρησκείας, και του σε πολλά ελεγχόμενου Κλήρου. Πιο απλά. Αν ο Κλήρος γίνεται φιλόργυρος, δεν είναι η Θρησκεία που φταίει.....
Κατά τον Πλάτωνα : **''ό άνθρωπος θείας μετέσχε μοίρας.''**
Έτσι ή αλλιώς λοιπόν, ο άνθρωπος είναι από την φύση του ένθεος. Και όμως μερικοί ''φρόντισαν'' να τον αποφορτίσουν από αυτήν την μοίρα. Λες και ο άνθρωπος είναι ένα αυτοδημιούργημα. Λες και δεν είναι είτε με τον ένα τρόπο είτε με τον άλλο, ένα κυριολεκτικό Πλάσμα. Παράλληλα κάποιιοι άλλοι φρόντισαν, ώστε οι ναοί, παλαιότεροι και νεότεροι, να είναι άδειοι...

2 Ο πολύ γνωστός από παραστάσεις και αφηγήσεις ΕλληνοΡωμα'ι'κός Θρίαμβος, ουσιαστικά είναι μια Δημόσια Γαμική Πράξη.
Ο νικητής στρατηγός διέρχεται, μέσα από μίαν επώνυμη σε εξαιρετικές περιπτώσεις Αψίδα.
Η οποία **Αψίδα** ασφαλώς κάτι δηλώνει. Με το ιδιαίτερο σχήμα της κάτι μεταφέρει.....

3 Θα ήταν ευχής έργο η χριστιανική φιλολογία, να ερμήνευε τι ακριβώς σημαίνει :
'' νυμφίος της εκκλησίας.''
Τί ακριβώς σημαίνει : **''όλοι οι χριστιανοί έχουν συλληφθεί στο Κέντρο του χριστιανικού ναού.''**

Τι ακριβώς συμβολίζει ο **Ορθός Αναστάς Χριστός**, με το συμβολικό **ακάνθινο στεφάνι** πάνω απ' το κεφάλι, την πρώτη Κυριακή μετά την εαρινή ισημερία.

Την καθοριστική Άνοιξη, όταν όλα ανορθώνονται, όλα εγείρονται, όλα αναγεννώνται.

4. Πολλές είναι οι περιπτώσεις, όπου μια κάποια Ευχή πραγματοποιήθηκε.

Όχι βέβαια επειδή “ήσαν ανοιχτοί οι Ουρανοί,” αλλά αποκειστικά με την δύναμη του Λόγου.

Ένα παράδειγμα, ερασιμμένο από την σύγχρονη εκκλησιαστική πρακτική, γίνεται προ’υπόθεση απόδειξης. Μάλιστα κάποιος Καθολικός ιερωμένος, ο οποίος ερεύνησε τις μυστηριώδεις ιδιότητες των Φυτών, παρουσίασε φωτογραφίες με φυτά τα οποία είχαν αυξηθεί, έπειτα από παρακλητικές Προσευχές. Ο ίδιος προτείνει ως επιβεβαίωση, το εξής.

“Φυτέψτε μερικούς σπόρους και στην συνέχεια χωρίστε τους στη μέση.

Αφού βλαστήσουν, εξακολουθείτε να ποτίζετε με την ίδια ποσότητα νερού, αλλά στα μισά φυτά θα απευθύνετε ευχετικούς λόγους, οι οποίοι θα αποσκοπούν στην ευθάλεια και αύξηση, ενώ για τα άλλα μισά, λόγους εντελώς αντίθετους.

Εκεί θα διαπιστώσετε ένα είδος Δύναμης, που έχει η Προσευχή.”

Μια από τις πλέον γνωστές Παρακλήσεις που ασφαλώς δεν είναι κενός Λόγος, έχει ως εξής :

“ ύπέρ εύκρασίας αέρων, εύφορίας τών καρπών τής γής...”

5 Το Ιερό Δέντρο, ο ερινεός, εκτός από χρηστική, ευρύτερα έχει και Συμβολική παρουσία.

Θα ήταν ανώφελη πολυτέλεια έστω και μια περιληπτική περιγραφή, των πολλών ιδιοτήτων του. (Εκπληκτικό σε ποσότητα και ποιότητα σχετικό υλικό, βρίσκεται στην Πραγματεία της Ιστορίας των Θρησκειών, του Mircea Eliade. Εκδ. Χατζηνικολή 1981)

Από τα πρώτα χαρακτηριστικά το τρίπτυχο **βωμός δέντρο νερό**, στην Θρησκευολογία είναι αποδεκτό ότι συνιστά έναν **μικρόκοσμο**. Από μόνο του ένα ιερό δέντρο, είναι **εικόνα του Κόσμου**. Θεωρείται **κατοικία της θεότητας**.

Ο **Διόνυσος** ονομάζεται όχι μόνον **δενδρίτης**, αλλά και **συκίτης**.

Σχεδόν όλοι οι θεοί εκφράζουν την φυτολογική υπόστασή τους σ’ ένα δέντρο.

Η ικανότητα του δέντρου, να χάνει και να ξανααποκτά τα φύλλα του, να “πεθαίνει και να ανασταίνεται,” το καθιέρωσε ως **Σύμβολο της περιοδικής Αναγέννησης**.

Είναι **Άξονας του Κόσμου**. Ο μυθικός Φύλαρχος, ο Γενάρχης, ταυτίζεται με ένα είδος δέντρου, που θεωρείται στην συνέχεια ως Ιερό. Μ’ αυτήν την προ’υπόθεση αναγνωρίζεται ως **εστία ανθρώπινης καταγωγής, αλλά και κατοικίας ψυχών**.

Μια άλλη ιδιότητα, η οποία το φέρνει περισσότερο εγγύτερα στο ιερό δέντρο του Τροφώνιου, αφού πρόκειται για τον ερινεό, είναι εκείνη της **Ζωής και του Θανάτου**.

6 Είναι η ευδιάκριτη γούρνα - τον χειμώνα γεμάτη νερό – που βρίσκεται μεταξύ του να’ί’σκου “Προφήτης Ηλίας,” και των ερειπίων του ναού του Διός Βασιλέως.

Ασφαλώς και “δεν γεμίζει το μάτι,” ότι αυτό το “πράγμα,” είναι το πάλαι ποτέ κραταιό μαντείο του Τροφώνιου. Αλλά δεν θα πρέπει να ξεχνάει ο όποιοσδήποτε ότι τα μέτρα που δίνει ο Περιηγητής, είναι μόλις 4 πήχεις σε διάμετρο, και μόνον 8 σε ύψος.

Ένα από τα μεγαλύτερα σφάλματα των ερευνητών του μαντείου του Τροφώνιου, είναι η διαμορφωμένη από τον Πausanias εικόνα περιγραφής, και η πίστη ότι με την ίδια μορφή θα πρέπει να σώζεται έως σήμερα. Αυτά συμβαίνουν μόνον σε κινηματογραφικές ταινίες.

Όλα τα αξιόλογα ευρήματα, προ’ιόντα ανασκαφών, διασώθηκαν μέχρι τις μέρες μας ακριβώς επειδή ήταν θαμμένα. Τα περισσότερα προέρχονται από άγνωστους τάφους.

Έχει κανείς την εντύπωση ότι το χρυσάφι των Μυκηνών, θα βρισκόταν σήμερα στο Εθνικό Μουσείο, αν οι Έλληνες της κλασσικής περιόδου γνώριζαν την παρουσία του ;

Αυτό λοιπόν το ταπεινό και ευτελές όρυγμα ταλαιπωρημένο και με πέτρες σε δεύτερη χρήση, είναι ό,τι απέμεινε μετά την ολοκληρωτική καταστροφή και διάλυση, από τους ζηλωτές της Νέας Θρησκείας, αλλά και τους "ευνεβείς," βάρβαρους, οι οποίοι ισοπέδωσαν όσα μπορούσαν από τα μνημεία του αρχαίου Κόσμου, κατά τις ληστρικές επιδρομές και λεηλασίες, που ακολούθησαν τους πρώτους μεταχριστιανικούς αιώνες. Κυρίως τον τρίτο και τέταρτο....

Ασφαλώς το σημερινό όρυγμα μοιάζει ταπεινό. Ασφαλώς δεν γεμίζει το μάτι.

Και είναι πράγματι αίσια τύχη, που κάποιος χριστιανός Αναχωρητής, σε κάποια άγνωστη περίοδο, ασκήταγε μέσα σ' αυτό το όρυγμα, γνωρίζοντας πολύ καλά τις ιδιαιτερότητες του Ιερού Τόπου. **"Τροφώνιος εν Λεβαδεία τής Βοιωτίας, καθ' ό νύν επί λόφου τό μαρτύριον Χριστοφόρου τού ιερού μάρτυρος, τό αύτού συνεστήσατο χρηστήριον πρός τή συναγκεία τών εκεί πετρωδών λόφων."** (Σχολ. Λουκιαν. 10,1).

Ωστόσο η φιλότιμη κίνηση δεν απέτρεψε την καταστροφή.

Το μαντείο του Τροφώνιου, έπρεπε για πολλούς λόγους να εξαφανιστεί από προσώπου Γης.

Έπρεπε να διαλυθεί **"εις τα εξών συνετέθη."** Ένας ζωντανός θεός, ήταν ό,τι χειρότερο.....

Ακόμη και ο συμπαγής βράχος της περίφημης Οπής, έχει υποστεί επίθεση καταστροφής.

Τον καιρό της λειτουργίας του υπήρχαν ακόμη άνθρωποι που γνώριζαν τα μυστικά του Δρώμενου.

Άνθρωποι οι οποίοι γνώριζαν πολύ καλά, ότι ο θεός εκεί, και είναι, και φαίνεται, ζωντανός.

"...προσδέχονται όφθαλμοίς σώματος θεόν όψεσθαι καί ώσί τής φωνής αύτού άκούεσθαι, καί χερσίν άίσθητάς ψάδιν αύτού. χρεία τοίνυν αύτοίς ώς ούτω ζητούσι τόν θεόν άπίεσαι είς Τροφώνιου καί είς Αμφιάρεω καί Μόψου, ένθα άνθρωποειδείς θεωρείσθαι θεούς καί ού ψευδομένους άλλά καί έναργείς. όψεται τις αύτούς ούχ άπαξ παραρρύνοντας ώσπερ τόν τούτους έξαπατήσαντα, άλλ' άεί τοίς βουλομένοις όμιλούντας." (Κέλσος. Αληθής Λόγος Ζ.)

Πώς λοιπόν θα γνωρίσουμε και θα δούμε τον θεό ; Πώς θα φθάσουμε στον θεό ; Περιμένουν να δούν τον θεό με τα δικά τους μάτια, και με τα αυτιά του σώματός τους ν' ακούσουν την φωνή του, και με τα χέρια να τον ψάσουν. Αν αναζητούν τον θεό με τέτοιο τρόπο, τότε θα πρέπει να πάνε στα Ιερά του Τροφώνιου, ή του Αμφιάραου, ή του Μόψου. Εκεί να δείς θεούς με όψη ανθρώπινη. Και μάλιστα να τα λένε σταράτα κι όχι ψεύτικα. Και θα τους δείς ανά πάσα στιγμή να μιλούν στους ενδιαφερόμενους, κι όχι να εμφανίζονται φευγαλέα μια φορά σαν τον άλλον που τους εξαπάτησε. (μετάφραση εκδ. **Θύραθεν**, σελ. 136-137)

Στην Λειβαδιά δεν υπήρχε "θεός εξ Αποκαλύψεως," αλλά το Αρχικό Αίτιο, που στρεφόταν σε δράση, με την εφαρμογή μιάς αείποτε κληροδοτούμενης Ιερατικής Τέχνης.

Στην Λειβαδιά, είχαν καθιερωθεί αγώνες όχι απλά Πανελλήνιοι, αλλά σύμφωνα με Επιγραφή αγώνες Οικουμενικοί.

Σε τέτοιους αγώνες, οι Έλληνες επαναπροσδιόριζαν την φυλετική τους ταυτότητα.

ΟΜΟΝΟΙΑ ΤΟΙΣ ΕΛΛΗΣΙΝ ΠΑΡΑ ΤΡΟΦΩΝΙΩ

(Επιγραφή από τις εορτές ΤΡΟΦΩΝΕΙΑ)

Εκτός εάν κάποιος πιστέψει πως οι αρχαίοι μας πρόγονοι, - και όχι μόνον αυτοί – επειδή κατέφευγαν στα μαντεία και τους μάντεις,υστερούσαν τόσο σε αντίληψη,όσο και γνώση.

Λίγο πριν έγινε μια νύξη,για εφαρμογή Ιερατικής Τέχνης.

Ίδιες Αρχές Θεολογίας ισχύουν και σήμερα,μόνο που η μυστηριακή Τέχνη χάθηκε.

Χάθηκε και ως γνώση αιτίας,αλλά και ως ευεργετικό αποτέλεσμα.

Τα μόνα που επέζησαν εμφανέστερα,είναι η **Θεία Ευχαριστία**,και ο χαρισματικός **Αγιασμός**.

Ακραίες περιπτώσεις της σοβαρότητας του Θέματος,είναι οι μαρτυρημένες Θυσίες,που καταγράφηκαν τόσο στην αρχαία Θρησκεία, όσο και στον Χριστιανισμό.

Μερικές απ' αυτές τις αιματηρές Θυσίες, είχαν ανθρώπινα θύματα.....

Στάθης Βαλλάς

vallas.stathis@gmail.com

st.vallas@gmail.com

210-4519728